

צבא השמיים

מחזה ותמליל שירים - אורי פסטר
מוסיקה - רוני וייס

אוקטובר 2017

הדמויות

פישקה – בלן בית מרחץ, בן 19

ציפא-לאה – אימו המאמצת

פייבוש – פושע יהודי

ביילה – פילגשתו, בת 17

בתייה - צרתו

זיסרל – סגנו

יענק'לה סופר - קבצן מתעד

לודה - אשתו / **גולדה**

לייקה / **שרה רחל**

ציקה / **לובה**

יסכה / **יהודית לייבה**

הרב אהרון הגאון / **חולבזיגו**

שויימר - בנו / **מוטילו**

משה דוד / **אלקילה** / **יועץ הצאר**

פישקה השני - ילד

אנסמבל (8) חיילי הצבא הרוסי / אברכים / כפריים / אוגדונרים /

בעלי בתים / מתפללים / משמר הצאר

אנסמבל נגנים (5) כינור / אקורדיון / גיטרה / נשיפה / פסנתר ומיחשוב

פרק א' - כיסלון - כמעט בן-אדם

תמונה 1

כנר העיירה היהודית העשירה – כיסלון, שלוות אחר-הצהריים, יענק'לה סופר לצד עגלת הספרים שלו מביט אל עבר בתיה - קבצנית ממורמרת ועלובה, מביט אל האופק, ממתיק סוד.

יענק'לה סופר: מה? / מה היה שם? / אם היה שם / מה היה?
 כמי / שהיה שם / לא אדע אם / זה היה
 כי הוא / מי היה הוא? / אם היה הוא / אם היה?
 והיא? / מי הייתה היא? / שהייתה היא / כשהייתה
 מה שהיה שם / אם היה שם / זה סודי
 מה / מה שהיה שם / לעולם בתוך ליבי

נשות הבתים לוטשות עיניהן למול בתיה.

יענק'לה סופר: מה שהיה שם / אם היה שם ונותר / שם / אם נותר הוא / והפך הוא / למחר!

תופים, צעידת ושירת פלוגת חיילי הצבא הרוסי נשמעת מרחוק, בעלי הדוכנים ונשות הבתים אוספים את חפציהם ונמלטים בבהלה. יענק'לה סופר נמלט עם עגלתו, בתיה אחריו.

חיילי הפלוגה: קשה האהבה קשה / קשה ממנה השנאה / קשה היא השנאה קשה / קשה ממנה הקללה
 קשה המחילה, קשה / קשה ממנה התפילה / קשה היא התפילה, קשה / קשה ממנה הגאולה
 קשה הנחמה קשה / קשה ממנה מלחמה / קשה המלחמה קשה / קשה ממנה אהבה
 קשה האהבה קשה / קשה ממנה השנאה...

יענק'לה סופר: (לבתיה) מה, בתיה? מה? את לא חוזרת אל היער, ללא השלל, לא ולא ולא, פייבוש ימלוק את ראשו.

בתיה: אבל יענק'לה סופר, החיילים!

יענק'לה סופר: המלטי טיפשה, רוצי אל בית האורגות, (אחריה) שאלוקים יהיה בעזרך.

בתיה: (מבוהלת) מי?

יענק'לה נעלם, החיילים נכנסים אל הכיכר השוממה, בתיה נעלמת.

תמונה 2

אט אט החיילים נעלמים ושירתם נשמעת ברקע. האור עולה על **בית המרחץ**, **ציפא-לאה**, בעלת המקום, מכינה את סבון הרחצה בעוד בלנה, **פישקה** נח למרגלותיה. ציפא-לאה כשרה שיר ערש.

ציפא-לאה: בני-האדם, פישקה / הם בניו של האדם / וכמעט בני-האדם / הם כמעט בניו של האדם
 בני-האדם פישקה / יהיו תמיד בני-האדם / וכמעט בני-האדם / יהיו - כמעט בני אדם
 וגם אתה פישקה / תהיה כמעט / כמעט בן-אדם, פישקה / כמעט בן-אדם
 ומתחת לכל הכמעט הזה, פישקה / נמצא לו סוף העולם!
 קום, קום, מספיק. זהו דף הגמרא להיום פישקה. נגמר, עוד מעט יבואו בעלי הבתים, מה עם מי המלח? מה עם האבקה?

פישקה שופך מלח אל תוך האח, טובל את הזרדים במים החמים שבקערה ומתיזם לכל עבר. **הרב אהרון הגאון** ובנו **שויימר** נכנסים.

ציפא-לאה: כבוד הרב, מה לכבודו בביתי?
 הרב אהרון: מבקש אני את רשותך, ציפא-לאה, בני שויימר זקוק ל"חברותא".
 ציפא-לאה: להצלפות?
 הרב אהרון: גם, אך אני מבקש שפישקה ילמד עימו, יתפלפל עימו מעט, יתן בו דעת.
 ציפא-לאה: פישקה בשויימר, לא, לא, רק מי מלח זרדים בחזקה על גבו, רק זאת יכולה אני להציע.
 הרב אהרון: (מורה לבנו להתפשט) אם כך, הצלפה תחילה וה"חברותא" תחכה, אך זוהי התמורה.
 ציפא-לאה: הצלפה תמורת תורה.
 הרב אהרון: אשת בית, אשת חיל הנך. (לבנו) גם את הציצית, הרי בבית מלוכת הבלנות אנו, שויימר, עירומים בפניו נעמוד!
 שויימר: וזה כואב? (בעלי הבתים צוחקים)
 ציפא-לאה: כאב, שכל הגוף אוהב.

פישקה, מכה בגבו של שויימר ובגבו של אביו הרב, כולם נאנחים מעונג. פישקה גורר את רגלו החיגרת, המשמיעה רעש מצמרר בתנועתה. לאחר זמן נכנס בבהלה **משה דוד**.

משה דוד: פוגרום, יהודים, פוגרום!

בעלי הבתים המבוהלים חוטפים את מטליות הרחצה, מכסים מערומיהם ונמלטים לחצר. כמותם ציפא-לאה שברגע האחרון סובבת אחור, אל פישקה, הניצב דומם וזקוף לצד האח הבווערת.

ציפא-לאה: למחסן האווזים, פישקה. נברח למחסן האווזים.

יוצאת, פישקה נטוע במקומו. כמה חיילים רוסיים שיכורים מן הפלוגה נכנסים. באחת פישקה מצליב את זרדי הבלנות מול פניו להגנה, החיילים שוברים, מכים ומתגרים בפישקה. פישקה מבריא את החיילים מפניו, הרעש פוסק באחת. מתוך העלטה, בדממת המוות, נשמעת נשימתו הכבדה של פישקה ותנועת זרדיו. קלילות ברוסית. פאזה, שקט מצמרר.

תמונה 3

בית המרחץ, יום המחרת, ציפא-לאה מכינה את סבון הרחצה, לצידה משה דוד.

משה דוד: בנך המאומץ הבריח אותם בעזרת זרדיי הבלנות שלו!

ציפא-לאה: מישהו סוף סוף עשה מעשה

משה דוד: מהמחוז שוטרים יבואו לאוסרו.

ציפא-לאה: אלך עימו, לא אתן, לא אוכל...

אחת מנשות הבתים, גולדה, נכנסת בהולה.

גולדה: אסור, פישקה חייב להישאר!

משה דוד: וכי מה?

גולדה: יתום וחיגר הוא פישקה, נכון? נותר בעל המום היחיד בכיסלון, גם נכון? עם ליל נחתנו, בבית

הקברות, שני יתומים בעלי מום לחתנם עם ליל, את סדין הבתולין יש להניח על המצבות וכך

קיללת הפוגרומים תוסר מעלינו.

ציפא-לאה: אזלו בעלות המום היתומות בכל המחוז, חיתנו כבר את כולן.

גולדה: אל בית האורגות הגיעה אמש עיוורת יתומה, בתיה, זהו שמה, חסודה עיוורת ויתומה. ממש כפי

שהאמונה מורה...

משה דוד: אמונות? מעשי ניסים? זו מלאכה לטיפשים.

גולדה: אם כך, אמור, מה לעשות? (משה דוד שותק). אם כך, חתום וגמור, הלילה!

ציפא-לאה: והנדוניה, יש לכיסלון נדוניה בשבילי? (גולדה לוחשת באוזנה של ציפא-לאה). אם כך, חתום וגמור.

משה דוד: והרב אהרון הגאון?

גולדה: מאשר ונושא תפילה לגאולה.

ציפא-לאה מרימה ראשה לעבר פישקה העוסק בהכנת המזון.

ציפא-לאה: חתן אתה, פישקה. חתן. כלה לך פישקה, מצאו לך כלה.

גולדה: אשת בית, אשת בעל, אשת חיל, חצר, תרנגולים, משפחה, ילדים

משה דוד: בראש השולחן תשב, פישקה

גולדה: בעל בית תהיה, פישקה

ציפא-לאה: בעל בית... כלה... חסודה.. (לגולדה ומשה דוד) טוב, טוב, טוב, יש הרבה מה לעשות, אמנם עם

ליל בבית הקברות, צנוע, חרישי, אבל כמה אווזים מוכרחים כעת להרתיח...

גולדה ומשה דוד יוצאים.

פישקה: (לציפא-לאה) ומדוע כלה עיוורת?

ציפא-לאה: עיוורת כלואה בעולמה, בחשיכה. וגם נדוניה קיבלנו בעורמה, סוס, סוס בריא, שווה זהב, רגליו

חזקות. אל הבאר ובחזרה תרכב, מנוחה תבוא לרגלך החיגרת.

פישקה: אל הבאר ארכב?

ציפא-לאה: אל הבאר ובחזרה תרכב בסערה (צוחקת).

תמונה 4

האור עולה על בית הקברות, החופה מעל פישיקה ובתיה העיוורת. הרב אהרון גאון ממלמל תפילה.

ציפא-לאה: מזל טוב, טפול! (יורקת)

תמונה 5

במחסן האוויזים. אלומת אור עוטפת את פישיקה ובתיה העיוורת, היא נוגעת בפניו.

פישיקה: כך לא נגעו בי מעולם / לא נגעו בי מעולם / כל גופי רוטט וחם / כך לא נגעו בי מעולם

בתיה נועזת ומגורה, מפשיטה את פישיקה, נשכבת על גופו ומובילה אותו למעשה האהבה הראשון בחייו. נשות הבתים ממתינות לסדין הבתולין.

נשות הבתים: קחו את פישיקה, הצליפו בגבו / הרי ממילא פישיקה לא כואב לו ליבו
פישיקה: כך לא נגעו בי מעולם

נשות הבתים: קחו את פישיקה, הכו בכל מומיו / הרי ממילא פישיקה לא ידע מימיו
פישיקה: כי כך נוגעים בבן-אדם

בתיה מתענגת ממעשה האהבה, מלקקת את גופו של פישיקה, הוא רועד.

פישיקה: כך לא נגעו בי מעולם / אם אמת אני קיים / בין רגליי / בידיי / בשפתיי / חי!
(נאנח, כמעט זועק מהנאה) כך לא נגעו בי מעולם

בתיה: בוא, ילדון, חלק עדין ורך / בוא תחוש באהבה / שכל כולה כזב
כי כך אגע בך אדם / בבשר אקרע הדם!

בתיה נועזת שיניה בזרועו של פישיקה, קורעת את בשרו, הוא זועק.

בתיה עוטפת את הסדין סביב ידו נוטפת הדם של פישיקה. אוספת את הסדין ומעיפה אותו אל על.
הסדין המוכתם בדם הבתולין המדומים עף באוויר. בתיה מתארגנת ליציאה מול עיניו ההמומות של פישיקה.

פישיקה: אינך עיוורת?

בתיה: לא יתומה, לא בתולה ולא עיוורת (כמעט ויוצאת).

פישיקה: לאן?

בתיה: ליער, לחבר קבצניי.

פישיקה: אחרייך אלך. (בתיה מביטה בו בבוז, כמעט צוחקת למולו, נמלטת, פישיקה זועק אחריה). אבל אשתי את, כדת וכדין נישאנו, כדת וכדין!

הסדין מרחף מעל בית הקברות, נשות הבתים נלחמות על פיסות הבד, קורעות אותו לרצועות אותן הן מניחות כהוראת האמונה על גבי המצבות.

נשות הבתים: דם דם דם / דמה של בת אדם, הדם / דם דמה / דם דמה של בת אדם / הדם
 גולדה: בתולייך בתיה ברכה הן לחיים / בתולייך, בתיה, תקומה הן למתים
 נשות הבתים: דם דם דם / דמה של בת אדם, הדם / דם דמה / דם דמה של בת אדם / הדם

ציפא-לאה יוצאת מבוהלת.

ציפא-לאה: לאן, פישקה, לאן?

תפילת הנשים נמשכת.

נשות הבתים: דם דם דם / דמה של בת אדם, הדם / דם דמה / דם דמה של בת אדם / הדם

תמונה 6

האור עולה על הכניסה לבית המרחץ. ציפא-לאה, שערה סתור, מכינה סבון בתקווה לשימושו העתידי.

ציפא-לאה: נו?

לובה: אומרים שהוא טבע פתאום בשעת הרחצה

ציפא-לאה: איך טבע אם את סוסו גנב מן האורווה / חיזרי / חיזרי מהר עם חדשות טובות /

הלב שלי לא מאפשר לי דאגות

נו?

יהודית לייבה: אומרים שהוא ברח עם הקוזאקים הפורעים

ציפא-לאה: איך ברח עם הגויים? והוא בן יהודי? / חיזרי / חיזרי מהר ודי עם השטויות /

הלב שלי לא מאפשר לי חרדות

נו, נו, נו?

שרה רחל: אומרים שהפושעים הם פושעים של יהודים / אומרים שזהו חבר גנבים וקבצנים

ציפא-לאה: הלב שלי לא מאפשר לי מחשבות רעות / יחזור בעוד כמה שעות / אולי כמה דקות

גולדה: אומרים שבתיה ריגלה עבור פייבוש האיום / אומרים שהיא עיוורת כמו שמלפפון אדום

אומרים שרצונם היה לבזוז את כיסלון / יהודים ללא מורא, יהדות עם אות קלון

שרה רחל: אומרים שהם חטפו אותו אל תוך היער

יהודית לייבה: שפישקה לא ישוב להיות אותו הנער

לובה: שהוא רחוק רחוק, אולי אלפי מילין

גולדה: לא מלך בלנים, קבצן, זנב של גנבים

ציפא-לאה: למה להקשיב לכל מה שאומרים? / אז אומרים / אומרים הרבה דברים / כאלו ואחרים

רעש זרדי הבלנות נשמע באוויר.

ציפא-לאה: אוי, פחד אלוהים!

חושך, אלומת אור על זרדי הבלנות בפעולתם.

פרק ב' - ערבות רוסיה - מלך של קבצנים

תמונה 7

האור עולה על קרחת יער, פייבוש מאמן את פישקה בעזרת סגנו, זיסרל. הוא תוקף אותו בסכיניו בעוד פישקה מתגונן בעזרת זרדי הבלנות. כל חבר הקבצנים, ביניהם בתיה, ציקה, יסכה, אלקילה, לודה, לייקה ויענק'לה סופר, העומדים סביב, לועגים לפישקה המפוחד, מריעים למנהיגם. פייבוש מתגרה בפישקה.

פייבוש: אני אעשה ממך פישקה יופי של קבצן / פניך הרכים יתמלאו בחטטים /
 גופך המעוות יזדקף מחטאים / אני אעשה ממך, פישקה / רשע של רשעים
 נולדת לביצות, ליערות, לחפירות / נולדת לשחורות ומאוחר כבר לשנות
 את מה שכל חייך / חלמת להיות!

פייבוש נלחם בפישקה, המגלה כושר רב. פישקה בועט ברגלו החיגרת, פייבוש נופל באחת על האדמה. דממה. כל הקבצנים ממתינים בבהלה למעשיו. לאחר זמן מה פייבוש צוחק צחוק פרוע, אליו מצטרפים כל הקבצנים באנחת רווחה. פייבוש לופת את פישקה בגאווה, מציגו מול הקבצנים כאחד משלהם.

זיסרל: הוא יהיה אצלנו פישקה, יופי של קבצן
 הקבצנים: עם כל הכאב הזה, עם כל הזעם ועם כל הזעקה לנקמה
 אנחנו הקבצנים, פישקה, עוד נהפוך את רוסיה לשממה!
 פייבוש: ותעשוק לך, על כל אומלל תדרוך לך / ואת נפשו בהנאה תרמוס
 ומאורות מאושרות תהרוס / את כל הנערות תאנוס / ובכפות ידיך הגדולות / כל היקום יקרוס
 אני אעשה ממך, פישקה, יופי של קבצן / ידיך יקושטו בצלקות / שריריך יתקשחו מלהלקות
 אני עוד אעשה ממך, פישקה / שוחט של תינוקות!

הקבצנים חוזרים לשבת סביבה המדורה, בתיה ניגשת אל פייבוש.

בתיה: (נרגנת) מה השמחה?
 פייבוש: מה הבעיה, פרוצה?
 בתיה: שלחת אותי לרגל אחר פתחי הבתים בכיסלון, נכון?
 פייבוש: אני לא אשם שחיתנו אותך איתו.
 בתיה: הסכמתי לחופה, בכדי לא להסגירנו.
 פייבוש: הסכמת כי רצית לטעום מן החופה, וגם לטעום מעט מן הבשר הבתולי של הנער...
 בתיה: (קוטעת אותו) יודע אתה פייבוש,
 פייבוש: (קוטע אותה) כן, כן, כן, בי את חפצה, יודע גם יודע, ודאי, אבל בתיה'לה, לי יש את ביילה, זוכרת
 שחטפת אותה עבורי? עכשיו יש לך ביילה משלך (נושק לה, מביט אל זיסרל) שלא יחטוף לך
 הגויצ'יק את חתנך הטרי.

צוחק, יוצא אל עומק היער, בתיה יוצאת אחריו.

תמונה 8

הקבצנים מתארגנים ללינת הלילה. זיסרל מתקרב אל פישקה, לוחש לאוזנו. ברקע הקבצנים מבעירים מדורה.

- זיסרל: ברח.
- פישקה: אבל אשתי היא...
- זיסרל: בתיה? היא פרוצה! גנבת בת גנבת, קבצנית בת קבצנים.
- פישקה: נישאנו כדת וכדין.
- זיסרל: בדין היהודי?
- פישקה: ואתם, מה? אינכם יהודים?
- זיסרל: חלקנו, כן ודאי.
- פישקה: ואתה?
- זיסרל: מחציתי יהודית.
- פישקה: אמך?
- זיסרל: אבי.
- פישקה: אם כך, אינך יהודי.
- זיסרל: הוא אשר אמרתי, גויים אנו. ברח, מה לך ולנו? (שתיקה) אל חשש. לא אסגירך, גם אני עומד לברוח ממנו. מאסתי בנקמתו בכם.
- פישקה: נקמתו בנו?
- זיסרל: יודע אתה, יודע אתה שאל חדר הגמרא לא הכניסוהו, למרות קריאתו התמה, ועל גבו הרב הכה, בזעם, בשנאה! ברח מכאן, פישקה, כפי שפייבש ברח מכם ואת כל שראית כאן – שכח, לטובתך. פייבש נקמתו בכם נוקם, בכל היהודים. מה לך בין פושעים, גנבים ואנסים? הלא מעשינו בתורתך אסורים (פאזזה), הלא כך?
- פישקה: אבל אשתי היא, אחריה אלך, נישאנו כדת וכדין, אחריה אלך!
- זיסרל: (מתרומם מיואש, פונה אל בתיה) בתיה'לה, החתן שלך קורא לך!
- בתיה: רוצה בו, זיסרל, הוא שלך, טעמתי את עורו, מתוק מדבש, יודעת אני את טעמך זיסרל, טעים הוא.
- זיסרל: פרוצה, טעו בך לטובה, יכולת להשאר בכיסלון, לחיות חיים של חסודה.
- בתיה: חסודה? הם מתים שם כמו זבובים מהפוגרומים.
- לודה: אם כך, ריגלת או לא ריגלת על פתחי הבתים?
- זיסרל: פייבש לא יחזור לשם, מחר אנחנו כבר בדרכנו ללוביצ'ק.
- יענק'לה סופר: לוביצ'ק בחלומות, מיד יבחינו בנו, שמעתי שיש שם משטרה של יהודים.
- לודה: (מתקרבת לפישקה, נותנת לו תפוח אדמה מן המדורה) תאכל, בן. חם, אבל טעים. (לאחר זמן) מה עשתה לך הפרוצה?
- פישקה: היא אישתי.
- לודה: היא לא אשתך, ילד. (ליענק'לה) סופר, בוא, בוא, אתה חייב לרשום את זה. (לפישקה) בעלי, יענק'לה, זה לא סתם קבצן, הוא קבצן מתעד, (ליענק'לה) הילדון אומר שבתיה'לה אשתו.
- פישקה: נישאנו כדת וכדין.
- יענק'לה סופר: בפני מי?

- פישקה: בפני הרב אהרון הגאון מכיסלון.
 יענק'לה סופר: (ללודה) ידוע, הגאון (צוחקים) אתה לא חייב.
 לודה: יש לה פרעושים, לבתיה.
 יענק'לה סופר: כמו של כלב.
 לודה: הכל, גם כינים (מצביעה על ערוותה), שם, קן של כינים, קינים של כינים (ליענק'לה) תרשום, תרשום... (לפישקה) היא מלוכלכת, אנחנו לפעמים טובלים בנהר, אבל היא, מטונפת, לא תכניס בוחן למים הזכים. (ליענק'לה) סופר, בסוף אני הסופרת כאן, שמעת?
 מים זכים.
 יענק'לה סופר: אני רושם.
 לודה: (צוחקת, לפישקה) טעים? (פישקה מהנהן לחיוב) אלקילה, יש עוד?

אלקילה מצטרף. מושיט לפישקה תפוח אדמה מן המדורה.

- אלקילה: אתה אברך?
 פישקה: לא... לא, אני בלן... פעם הייתי... אבל אני עכשיו, בלן.

ציקה ולייקה מתקרבות בסקרנות.

- יענק'לה סופר: בלן של בית מרחץ? על כך הזרדים, נכון? זרדים של בלנות המה, ואני חשבתי שזהו כלי לוחמה חדיש.
 אלקילה: אתה יודע לעשות עוד?
 פישקה: עוד מה?
 לייקה: עוד דברים עם הזרדים.
 יענק'לה סופר: כמו מה, לייקה? קסמים?
 ציקה: קסמים זו המומחיות שלי, יודעים אתם כי באודיסה בפולין, למדתי לחתוך אדם, מבלי לחתוך אותו? מי מתנדב?
 מוטילו: אני. (קם, פונה אליה)
 ציקה: (ללייקה) כדאי?
 לייקה: על מוטילו, לא איכפת לי דבר. אבל מי ינקה את כל הדם?

מוטילו מזדעזע ונמלט אל עומק היער. כולם צוחקים. פייבוש חוזר ומטיל את ביילה אל האדמה, יורק לכיוונה.

- פייבוש: (לקבצנים) שקט, מעט שקט! (פונה אל בתיה)
 ציקה: (לפישקה) היכרת את ביילה שלנו?
 יענק'לה סופר: כמורך היא.
 לודה: מה, סופר, מה בראשך? חטפנו אותה בשביל פייבוש מוולונציה, הרי זה רשום אצלך, רשום או לא?
 יענק'לה סופר: רשום, אבל התכוונתי...

לודה:	אין התכוונתי, (מביטה בפיסקה) הוא...
פיסקה:	פיסקה.
לודה:	פיסקה, זהו, מעכשיו אדע, הוא לא חטוף.
זיסרל:	(ממרחק) לא, הוא רדף אחרי בתיה. סליחה, אשתו החסודה!
אלקילה:	על סוס הוא הגיע עם ליל.
ציקה ולייקה:	סוס?
פייבוש:	גירשתי אותו. (מחקה אותו) "סוס"? מה חסר לכם, סוסים? מחר בלוביצ'ק.
יענק'לה סופר:	אמרתי - מחר ללוביצ'ק!
פייבוש:	נכנס לאיזו אורווה ונגנוב לכם אחד.
ציקה ולייקה:	באמת פייבוש?
פייבוש:	"באמת פייבוש"? "באמת פייבוש"? מה זה הרעש הזה? לישון! יענק'לה, זיסרל, חולבזיגו, מוטילו, אלקילה, לישון! (כמעט ויוצא. פונה לבתיה) שימי עינך על הנער, בגללך הוא כאן.
בתיה:	מה הוא כבר יכול לעשות? פישפש!

פייבוש יוצא. הקבצנים מתארגנים לשינה.

תמונה 9

פיסקה מביט אל ביילה המנקה את הדם מרגליה הפצועות.

פיסקה:	זה הוא? (ביילה מהנהנת לחיוב) ולמה?
ביילה:	כך הוא.
פיסקה:	תמיד?
ביילה:	מדי ליל.
פיסקה:	ולמה להשאר?
ביילה:	למה אתה?
פיסקה:	אשתי היא, כדת וכדין. (לאחר זמן) מה?
ביילה:	זה.
פיסקה:	זה?
ביילה:	וזה?
פיסקה:	צלקות.
ביילה:	של פאות?
פיסקה:	בפוגרום חתכו לי, עמוק... אל תוך הבשר.

ביילה מתקרבת, מתיישבת לצידו, נוגעת בפניו – הוא נרתע.

ביילה: כואב?

פיסקה: לא.

ביילה: וזאת?

פיסקה: גם לא.

וזאת הצלקת, וזאת השניה / כאן היתה לי פאה / וגם כאן היתה /
 צלקות חברות / צוחקות עימי ובוכות עימי / משוחחות שעות / חברות /
 כשאתה לבד / אפילו צלקות מדברות
 לפתע מולך כאב הילדות חזר / מכות ברחובות / ילד זר ומוזר /
 אל בית היתומים מי הביא? מי אמר? / קחו את הילד, המכוער / המיותר /
 רק שם בתפילה, אני מאושר / יש לי אמא ואבא / יש לי אח וחבר /
 וכל הקהל מתרגש ואומר: / הקשיבו לפישיקה / פישיקה החיגרי! /
 לפתע מולך, כאב הילדות חזר / מכות והשפלות / ילד זר ומוזר /
 אל בית המרחץ מי הביא? מי אמר? / קחו את הילד המכוער / המיותר /
 ואני מתחמק / בועט / כל גופי מחרחר / לא לחתוך בפאות / על נפשי אוותר /
 צלקות למזכרת, סימון מצמרר / וכל הקהל מצחקק ואומר: / הביטו על פישיקה / פישיקה החיגרי! /
 וזאת הצלקת, וזאת השניה / כאן היתה לי פאה / וגם כאן היתה /
 צלקות חברות / צוחקות עימי ובוכות עימי / משוחחות שעות / מדברות /
 כשאתה לבד / אפילו צלקות חברות /

ביילה מנגבת את דמעותיו, נוגעת בלחיו, נוגעת בשפתיו. לייקה וציקה מרגלות אחר הנעשה מרחוק.

לייקה וציקה: ביילה, את באה?
 ביילה: (קמה, מתכופפת ולוחשת לפישיקה) נברח. מחר.

פישיקה, המום, עצוב ומבולבל, אור על פניו.

מתפללים: לא לחתוך בפאות, על נפשו יוותר / צלקות למזכרת, סימון מצמרר /
 וכל הקהל מצחקק ואומר: / הביטו על פישיקה / פישיקה החיגרי! /

תמונה 10

אלומת האור עולה על ציפא-לאה, הממתינה בפתח בית המרחץ. כותונת הלילה לגופה, שיערה סתור, היא בווה אל האופק,
 אל החשיכה. האור עדיין על-פני בנה המאומץ, הרחוק.

ציפא-לאה: מי יאהב אחד כמוך? / כאהבתי / אין אהבה לאנשים כמוך / שוב אל ביתי
 אתן את הפינה / חופן של צנימים / אתן זוז בתמורה / לחבטת זרדים
 אתן את המעט, פישיקה / אתן את המעט, חיגר / כי אין יותר לאחד כמוך / בוא, אל תאחר.

תמונה 11

ציפא-לאה מרימה ראשה, ספק שומעת ספק הוזה. ביילה ופישקה נמלטים עם שחר.

ביילה: רוץ, פישקה, רוץ.
 פישקה: רוצי ביילה.
 ביילה: את היד, פישקה, את היד.
 פישקה: אחזי בי, אני כאן ביילה.
 ביילה: אני כאן פישקה, לרוץ פישקה.
 פישקה: אני כאן ביילה.
 ביילה ופישקה: לרוץ, לרוץ.

פישקה מחליק, אוחז ברגלו החיגרת, נאנק מכאב, ביילה מתכופפת, מחזקת בעדינות את קרס הברזל לרגלו. לאחר זמן.

פישקה: כעזר כנגדי, את.
 ביילה: כעזר אהיה.
 פישקה: פייבוש יחפש אחרינו, הוא לא ירפה.
 ביילה: לכיסלון, נרוץ, לבית המרחץ.
 פישקה: לא, לא, שם הוא ימתין לנו, לשם הוא ירוץ.
 ביילה: ירדוף אחרינו.
 פישקה: הוא לא ירפה.

מעומק היער מופיעים פייבוש, בתיה, זיסרל, לייקה, ציקה, מוטילו, לודה, יענק'לה סופר, חולבזיגו, אלקילה - רצים.

פייבוש: זה מה שהיא עשתה לי / זה מה שהיא עשתה / מאחורי גבי / עם החיגר זנתה
 בתיה: זה מה שהוא עשה לי / זה מה שהוא עשה / רמס לו את כבודי / אבוי לה לבושה
 זה מה שהיא עשתה לך / זה מה שהיא עשתה / אתה אוהב את מי / שלא אוהב אותך
 פייבוש: זה מה שהוא עשה לך / זה מה שהוא עשה / הותיר אותך כעגונה / אפילו לא גרושה
 בתיה: אומרים שנשמות פגועות / בסוף הן נפגשות
 פייבוש: אבל אצלנו מסתבר / כהו הרגשות!

יוצאים בריצה, לייקה וציקה במאסף, פונות לכיוון ההפוך, נמלטות מחבר הקבצנים.

האור עולה על פישקה וביילה נחים ממנוסתם. פישקה מחדד את זרדי הבלנות בשתיקה. נשמע רחש בין השיחים, פישקה מזדקף, מצליב זרדיו להגנה.

לייקה: זו אני, לייקה.
 ציקה: וציקה!
 פישקה: (מביט אל ביילה המהנהנת לחיוב) נאמנות תהיו?
 לייקה וציקה: נהיה, כן נהיה. (רצות אל זרועותיה של ביילה)
 פישקה: נרוץ, ביילה, ציקה, לייקה, נרוץ!
 שלושתן: נרוץ פיישקה, נרוץ!

רצים, נעלמים בעומק היער.

קבצני פייבוש ברדיפתם. במהלכה, מגיעים לכיכר העיירה כיסלון. בעלי הדוכנים והקונים נמלטים בבהלה והכיכר נותרת שוממה.

קבצני פייבוש: כבר השגנו מהירים מהם / כבר אנחנו צעירות מהן
 כבר רצחנו זהירים מהם / כבר שרפנו בוערים מהם
 כבר השגנו ואנחנו ורצחנו / קבצנים ללא רחמים זה אנחנו
 כבר ביתרנו רשעים מהם / כבר חיללנו בתולדות מהן
 כבר ניצחנו מהירים מהם / כבר קברנו טהורים מהם
 כבר ביתרנו וחיללנו וניצחנו וקברנו / קבצנים ללא רחמים, זה אנחנו
 זישראל: (נכנס מתנשף, פונה לפייבוש) איננו, בית המרחץ ריק, אין איש!
 פייבוש: והפרוצה? ביילה?
 זישראל: איננה כאן.
 פייבוש: והגרורות? ציקה ולייקה?
 זישראל: אינן.

פייבוש זועם, מתחיל לרוץ. קבצניו אחריו. הם נכנסים אל היער.

פייבוש: מלחמה הוא מבקש, מלחמה הוא יקבל / אמצא את הפשפש ואל המוות אגלגל
 את החיגר והפרוצה שאת רגליה הוא פושק / חיפש לו ומצא עם מי להתעסק
 כשאמצא את החיגר, כשאמצא את הגרורה / שניהם במו ידי אחנוק בלחיצה
 חיפש לו הפשפש, חיפש לו ומצא / עם מי להתעסק, עם פייבוש הפצצה!

תמונה 12

נעלמים בעומק היער, פישקה, ביילה, ציקה ולייקה נכנסים בריצה מבוהלים, אחריהם רצים יענק'לה סופר ולודה המבקשים להצטרף אליהם.

יענק'לה ולודה: בתוך העלטה חיכינו שתבוא / גואל ומושיע, מנהיג לחלומות / דרכנו להראות / להיות לנו לראש / להיות לנו לאות / להיות לנו למלך / אור לחיים / מלך של קבצנים!

פישקה עוצר מנוסתו, ביילה, ציקה ולייקה ניצבות לצידו. יענק'לה סופר ורעייתו לודה עוצרים מולם

פישקה: מלך?
 יענק'לה סופר: אינך פושע ביהודים, פישקה, הלא כך?
 פישקה: איני פושע כלל וכלל.
 לודה: אמיץ אתה, ברחת לפייבוש, חטפת את הפילגש שלו.
 פישקה: לא חטפתי.
 ביילה: יצאתי עימו, ברחנו.
 יענק'לה סופר: חפצים אנו ללכת אתכם, אחריכם גם.
 פישקה: לאן?
 לודה: כל שתבחר, אמיץ אתה, לרוץ?
 ציקה ולייקה: נרוץ פישקה, נרוץ.
 יענק'לה ולודה: דרכנו להראות / להיות לנו לראש / להיות לנו לאות / להיות לנו למלך / אור לחיים / מלך של קבצנים!

תמונה 13

האור עולה על מחנה קבצני פייבוש ומחנה קבצני פישקה במקביל, בעוד ובמחנה פישקה קבצני היערות נמים בעומק היער, כשפישקה וביילה חבוקים ומאושרים לאחר ליל האהבה הראשון שלהם, במחנה פייבוש קבצניו רוקדים בהתגרות מול בתיה. זיסרל צופה בהם ממרחק, ממש כפי שלייקה, ציקה ולודה צופות בפישקה וביילה, בעוד יענק'לה סופר גם בעגלת הספרים שלו.

פייבוש: קיבלת חיגר בתור חתן / מתחת לחופה – רבע עוף / פתאום החיגר – דון ז'ואן / ואחריו צריך לרדוף
אלקילה: מה יהיה אתך, בתיה, מה? / אפילו ככלה את לא מוצלחת
יסכה: מה יהיה אתך, בתיה, מה? / קיבלת חתן, קיבלת קדחת!
פישקה: אז ככה זה קורה באהבה? / הלב הוא האש, הגוף הוא שריפה
ביילה: כן ככה זה קורה באהבה / ענוג המגע, הגוף כקטיפה
פישקה וביילה: אז ככה זה קורה באהבה / חלומות שחלמנו עולים כלהבה
אז ככה זה קורה באהבה / על כך אומרים שבחה / על כך תבוא טובה
יענק'לה: כן, ככה זה קורה באהבה

בתיה: קיבלתי חיגר בתוך חתן / רבע עוף מתחת לחופה / פתאום החיגר דון ז'ואן / ואני המקורננת,
נטושה
זיסרל: מה יהיה אתך, בתיה, מה? / אפילו ככלה את לא מוצלחת
יסכה: מה יהיה אתך, בתיה, מה? / קיבלת חתן, קיבלת קדחת!
בתיה: אז ככה זה קורה באהבה / כאש הקנאה, הלב הוא שריפה
ביילה ופישקה: אז ככה זה קורה באהבה / ענוג המגע, הגוף כקטיפה
אלקילה: אז ככה זה קורה באהבה / חלומות שחלמנו עולים כלהבה
בתיה, פייבוש: אז ככה זה קורה באהבה / בגידה היא שנאה ועילה לנקמה
כולם: כן, ככה זה קורה באהבה

פייבוש, יסכה, אלקילה, לייקה ציקה, זיסרל, חולבזיגו, מוטילו, יענק'לה סופר ולודה:
אז ככה זה קורה באהבה / עולה היא באש, הגוף הוא שריפה
אז ככה זה קורה באהבה / ענוג המגע, הגוף כקטיפה
אז ככה זה קורה באהבה / עולה היא באש, הגוף הוא שריפה
אז ככה זה קורה / ככה זה קורה באהבה
אז ככה זה קורה באהבה / חלומות שחלמנו עולים כלהבה
יענק'לה ולודה: על כך אומרים שבחה / על כך תבוא טובה
אלקילה וזיסרל: על כך אומרים כוחה / על כך יבוא סופה
ציקה, יסכה, לייקה ובתיה: על כך הוא כאבה / הלב הוא כשריפה
פישקה, ביילה: אז ככה זה קורה באהבה / חלומות שחלמנו עולים כלהבה
אז ככה זה קורה באהבה / על כך אומרים שבחה / על כך תבוא טובה
כולם: כן, ככה זה קורה באהבה!

מתפללים: ואהבה היא האושר על פני העולם / ואהבה היא הכוח לבני האדם / לחיות / לחיות / לחיות

תמונה 14

העששית של יענק'לה סופר מאירה את פניו בלבד, הוא לוחש בחשיכה.

יענק'לה סופר: הוא כאן!

האור עולה באחת, פישקה מזנק מיצעו, הזרדים בידו בהצלבה, מוכן להגנה.

יענק'לה סופר: הוא כאן.

פישקה: מי?

יענק'לה סופר: הצורר.

ביילה: פישקה, פייבוש כאן!

פייבוש, זיסרל אחריו מגיעים בריצה, ואחריהם כל קבצני פייבוש. קבצני פישקה נעמדים מאחוריו.

פייבוש: (יורק) קורא לך המוות.

קבצני פייבוש: קורא!

פייבוש: קורא לך מעלה, קורא לך, בורא.

קבצני פייבוש: קורא!

פייבוש: פשפש וחיגר, רועד ומפרפר.

שקט. המתח באוויר. פייבוש שולף סכיניו.

ביילה: פישקה, הזהר!

בתיה: פרוצה! (יורקת)

פייבוש תוקף את פישקה, פישקה מגן בעזרת זרדי הבלנות, קבצני פייבוש מעודדים אותו. פישקה מצליח להעיף את סכין פייבוש, דממה. זיסרל זורק לעברו סכין נוספת וכמעט הורג את פישקה. המאבק דומה לאימון שהתרחש כשפייבוש ניסה להפוך את פישקה לאחד הקבצנים, אבל כעת, בהפתעה פישקה מתעתע בפייבוש במחול מסוגן. בעזרת זרדי הבלנות שלו הוא מנהל קרב מסתורי שרק הוא יודע את מהלכיו. פישקה נופל, צרור הזרדים נשטט מידו, זיסרל מזנק לאוספו, פייבוש מתקרב באיום אל פישקה, זיסרל זורק את צרור הזרדים בחזרה לפישקה המתעשת ומתעתע מול פייבוש. פייבוש מתבלבל, נוחת בגבו על פי הבאר, סכיניו עף לאוויר, הוא נופל לתוכה, דם עולה מפי הבאר.

בתיה: פייבוש! (מרימה מבטה אל פישקה, יורקת) פושע!

נעלמת בעומק היער. הקבצנים ממשיכים לעמוד דומם, זיסרל פוצע את הדממה.

זיסרל: לחיי פישקה! מלך של קבצנים.

קבצני פייבוש המפוחדים וקבצני פישקה הגאים צועקים יחדיו

קבצנים: לחיי פישקה! מלך של קבצנים

תמונה 15

חושך. אלומת אור עוטפת את פישקה המבוהלה. הוא מתיישב על האדמה. ביילה מתיישבת בזהירות לצידו.

פישקה: פושע אני. הרגתי איש.

ביילה: ככתוב: הקם להורגך, השכם להורגו

פישקה: פושע, פושע אני. מה נהייה ממני, ביילה, הרגתי איש, רוצח אני (מתחיל להתפלל) "יתגדל ויתקדש,

יהא שמא רבא, מבורך לעלם לעלמי עלמיא, יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא ויתהדר..."
זיסרל: (נכנס. קוטע אותו) קדיש? על מה ולמה?

פישקה: רוצח אני.

זיסרל: הרוצח רוצח - פטור הוא! פישקה, קבצני היערות הטובים, ואנו קבצניו של פייבוש האיום (יורק)

טפו! אנו, כולנו, עומדים, ממתנינים לך, אתה כעת, אתה הוא מלכנו.

פישקה: אינני מלך ולא בן מלך, איני קבצן, איני רוצח, איני אברך, אני, אני בלן, בלן של בית מרחץ אני...

יענק'לה ולודה מצטרפים.

יענק'לה: אבל פישקה, בחרנו בך.

פישקה: מדוע?

לודה: להיות לנו למנהיג.

יענק'לה: אם לא אתה, אז מי?

אלקילה נכנס, יסכה אחריו

אלקילה: הצלת את נשמותינו.

יסכה: שוחררנו מעולו של זה.

פישקה: אני בלן, איני רוצח.

אלקילה: מי אמר רוצח? לא חובה לרצוח!

פישקה: חפצים אתם שאעשה מה?

זיסרל: נשנה דרכנו, במקום ביהודים נפשוט על כפרים רוסיים.

יענק'לה סופר: רק בשביל מעט מזון.

יסכה: מעט זוזים.

לודה: מעט מחרוזות.

אלקילה: וכל מיני אוצרות.

זיסרל: נפשע בגויים!

פישקה: איני פושע.

יענק'לה סופר: מי אמר פושע? לא חובה לפשוע! רק להיות לנו לחוד.

לודה: מישהו ללכת אחריו.

פישקה: והמישהו הזה, זה אני? מי אמר?

כולם מרימים ראשיהם אל על, פישקה מחייך בעצב.

לודה: הוא, הוא אמר, הוא בחר!

תמונה 16

בעלי הבתים שוכבים משועממים על דרגשי בית המרחץ, ציפא-לאה שופכת מים חמים אל קערת העץ הגדולה, ריחות זרדים וגעגועים. הרב אהרון הגאון ובנו שויימר כמתפללים.

- הרב אהרון: אי אי אי / איה ההצלפה? / שעל גבנו מרעיפה / את הצרות היא מעיפה
לכל הרוחות / ובריאותנו תקפה
- שויימר: אי אי אי / איה ההצלפה? / עליו לא נותר / אי אי אי / אייכה? / פישקה החיגר!
שויימר, והרב: אי אי אי / הגעגוע / את עצמותינו שובר!
אי אי איה / איה ההצלפה? / אי אי אי / אייכה? / מדוע אינך חוזר?
- ציפא-לאה: הוא יחזור.
הרב: איך יחזור?
- ציפא-לאה: מדוע לא יחזור, אמור?
שויימר: אומרים שהוא רצח את פייבוש הנורא
- ציפא-לאה: איך רצח ואין בו כל רע? / יחזור הוא יחזור / ימים / שעות / הלב שלי לא מאפשר לי דאגות
הרב: ואיך יחזור?
- ציפא-לאה: אמור...
- שויימר: אומרים שהוא ירש צבא של קבצנים / במקום ביהודים, הם ברוסים פושעים
בכפרים, בוזזים, משחיתים, אונסים / אל עומק היער אחריו נסים
אומרים מולך בקבצנים כאחד הקלגסים / אומרים את מות הוריו נוקם הוא ברוסים
ציפא-לאה: למה להקשיב לכל מה שאומרים? / אומרים הרבה דברים / כאלו ואחרים.

(הדלת נפרצת, יועץ הצאר וחייליו מאחוריו)

- ציפא-לאה: אוי, פחד אלוהים
יועץ הצאר: ציפא-לאה, שרה, ברוכין?
ציפא-לאה: אני
יועץ הצאר: את ציפא-לאה, שרה ברוכין?
ציפא-לאה: אני.
יועץ הצאר: אמא של הצורר?
ציפא-לאה: צורר?
יועץ הצאר: הפושע, הגנב, האנס, רשע הרשעים!
ציפא-לאה: מי?
יועץ הצאר: הבן שלך ימח שמו
ציפא-לאה: פישקה?
יועץ הצאר: זהו שמו! היכן הוא, זקנה?
ציפא-לאה: אני מצפה לו... גם אני מחכה
יועץ הצאר: את משקרת זקנה

הוא תופס בקרקפת שלה, גורר אותה על ריצפת בית המרחץ, היא זועקת, בעלי הבתים מפוחדים. הרב ובנו מתפללים.

ציפא-לאה:	הוא יחזור.
יועץ הצאר:	היכן הוא?
ציפא-לאה:	יום יומיים. כמה שעות.
יועץ הצאר:	שקרנית, זקנה (בועט בעוצמה בציפא-לאה המתגלגלת חבולה)
ציפא-לאה:	הוא...!...חזור
יועץ הצאר:	(תופס בשערה) הידעת שהוא מעלה באש, אסמים, מכלה תבואות, ידעת שהוא עושה...?
ציפא-לאה:	פוגרומים?
יועץ הצאר:	אז ככה אתם קוראים לזה, פוגרומים? (בועט בראשה של ציפא-לאה, מנפצו)
ציפא-לאה:	הוא יחזור...
יועץ הצאר וחייליו יוצאים, בעלי הבתים מזדקפים, נאספים סביב ציפא-לאה. מרימה ראשה. דם ניגר מפניה.	
ציפא-לאה:	הוא יחזור...

תמונה 17

יענק'לה סופר מדדה עם עגלתו, לודה לצידי

לודה:	חושב אתה סופר, כי בננו, יודע את מעשיו?
יענק'לה סופר:	כיצד אדע מה מתרחש בראשו? הרי איני אביו מולידו, אמנם כבן הוא לי...
לודה:	כבן? שנים מצפה אני לנס, והנה בזקנתי זכיתי כמו שרה אמנו, ביצחק משלנו, אוי סופר... (מתנשפת, מתיישבת על האדמה)
יענק'לה סופר:	(עוצר) וכעת מה?
לודה:	אין בי מנוחה, חושב אתה שטוב הדבר?
יענק'לה סופר:	ולגנוב מיהודים, טוב היה?
לודה:	אהה... זה ביננו... יודע אתה... הגויים... הרוסים לא יסלחו לנו על מעשינו.
יענק'לה סופר:	ואני ביטני מקרקרת, נאסוף את הבזיזה ואחר כך נדון בעניין זה.
לודה:	(קמה) אם כך, שא אותי אל הבזיזה (מתיישבת בעגלתו, צוחקת בקול) לודה באה, גויים! ביטנו של בעלי מקרקרת, תרנגוליי הודו, סופר, מתחשק לי הפעם מההודו!
	קיבלתי סופר בתור חתן / רבע עוף מתחת לחופה / עכשיו הסופר קצת גדל / וגם אני איני שדופה מה יהיה אתנו, מה / הבן הטוב הוא שד משחת / מה יהיה אתנו, מה? / במקום מזון יש כאן רק פחד!
	ממהרים אחר פישקה וקבצניו השועטים אל עבר כפר רוסי, הנשים בורחות בזעקה, הגברים נאבקים.

זיסרל:	כבר השגנו מהירים מכם
מוטילה:	כבר אנסנו צעירות מכן
אלקילה:	כבר רצחנו זהירים מכם
ציקה:	כבר שרפנו בוערים מכם
זיסרל:	כבר השגנו ואנסנו ורצחנו / קבצנים ללא רחמים זה אנחנו!

פישקה וקבצניו מגלים מיומנות, בזזים, שורפים, מעוררים מהומת מוות, נמלטים

לייקה: כבר ביתרנו רשעים מכם

חולבזיגו:	כבר חיללנו בתולדות מכם
יסכה:	כבר ניצחנו מהירים מכם
ציקה:	כבר קברנו טהורים מכם
כולם:	כבר ביתרנו, וחיללנו, וניצחנו וקברנו / קבצנים ללא רחמים, זה אנחנו!

דממה, אחד הכפריים יוצא ממחבואו מבוהל, מביט אל היער, יורק.

כפרי: יהודים?

תמונה 18

שלג כבד יורד על מחנה הקבצנים. פישקה וקבצניו מגיעים אל המחנה שבעומק היער, מחלקים ללייקה, ציקה, לודה וביילה מן המזון והאוצרות, צוחקים, פישקה מתיישב ליד המדורה, ביילה לצידו.

פישקה:	היה טוב, היה טוב!
ביילה:	טוב?
פישקה:	כן, טוב, (לאחר שתיקה ארוכה) טוב, אנחנו כעת, אני כעת כמו שהם באו, זיידה ואשר ישנו בחדר הקטן, ואבא ואמא בחדר הגדול, יודעת את, אני שמעתי את הסוס בחוץ, לא צוהל, בוכה, כמו שסוסים בוכים, רצתי אליו, הם... הגויים, הרוסים, הם... זרקו לפיד אל תוך הבית, מקש גגו היה, אש, רצתי פנימה להציל, יודעת את, סחבתי את זיידה ואשר ניסה להעיר את אבא, וכל הקורות נפלו, בבוקר מצאו אותי, בין הגויות, והרגל, הרגל, כן, על כן, על זה המעשה, כן, זה טוב, היה טוב, יהיה טוב, ביילה. אנחנו... ממה נאכל... ממה נחיה? כן זה טוב, טוב, טוב.
	לא עוד חיגר ופרוצה / לא עוד ימי רדיפה / לא עוד כאב בלילות / לא עוד מכות וקללות לא עוד / לא עוד / לא עוד / לא עוד
	לא עוד שתיקות ארוכות / לא עוד ידיים כבולות / לא עוד חלום שיבוא / אנחנו כאן בתוכו הנה השביל הלבן למעננו מוכן / ורק לצעוד בגאון אל תוך החלום ואהבה היא האושר על-פני העולם / ואהבה היא הכוח לבני-האדם / לחיות, לחיות, לחיות אני ואת מעתה / בנשמתנו שבועה / לקרוא לשלווה / להביט בתקווה לטוב / לטוב / לטוב / לטוב
פישקה:	זיטרל: (מפתיע, מבוהל) משמר הצאר, פישקה, משמר הצאר
פישקה:	פישקה (לביילה) נרוץ, ביילה, נרוץ?
ביילה:	נרוץ פישקה, נרוץ!

מושיטים יד ומתחילים לרוץ, התמונה קופאת, השלג מתגבר.

כולם מתפללים: הנה השביל הלבן למעננו מוכן / ורק לצעוד בגאון אל תוך החלום
ואהבה היא האושר על-פני העולם / ואהבה היא הכוח לבני-האדם / לחיות, לחיות, לחיות.
הנה השביל הלבן למעננו מוכן / לחיות / לחיות / לחיות!

פרק ג' - כעבור שנתיים - מחנה הצבא היהודי - עין תחת עין

תמונה 19

הצבא היהודי בשעת האימונים, זרדי הבלנות משמשים ככלי נשק להתקפה ולהגנה כאחד. תורת הלוחמה היא על-פי אותיות הקודש של ספר הספרים.

יסכה והחילים: אל"ף / אלוקינו / בי"ת / ביתנו / גימ"ל / גבורתנו / דל"ת / דמנו
ה"א / השם בתורתנו מצווה / ו"ו / ואת מצוותנו נעשה / זי"ן / זהותנו נשמור / חי"ת / החופש לבחור
יסכה: נצא אלוקינו, לשמור ביתנו / בגבורתנו בדמנו / את מצוותך נקיים / בברכתך נלחם
על זהותנו נגן, נגן / על ילדינו, נגן / אלוהיי צבאות ממעל מגן / במצוות אלוקינו, נגן, נגן
זיסרל: אל"ף, בי"ת, גימ"ל, דל"ת, ה"א, ו"ו, זי"ן, חי"ת...

החילים חוזרים אחריו כמנטרה. לייקה וביילה מכינות את המזון. לודה ויענק'לה תופרים את בדי המחסה.

לייקה: (לביילה) מאמינה את לו?
ביילה: לזיסרל?
לייקה: גם... אבל...
ביילה: (צוחקת) פישקה הוא אהובי, ודאי שאאמין בדרכו.
לייקה: חישבי מעט, ביילה, מהיכן הגיע הוא?
ביילה: מכיסלון?
לייקה: לפני.
ביילה: מפולין.
לייקה: ומה הוא מביא עימו משם? (שתיקה) תאוות נקם, הוא מביא עימו, יודעת את, נקם על פוגרום בית הוריו, מות אחיו, נקם על נכותו... על...
ביילה: (קוטעת אותה) פישקה יושיענו, לייקה!
לייקה: הצבא שזיסרל, הכניס לראשו של פישקה, חישבי טוב, ממתי יהודי זקוק לצבא?
ביילה: זיסרל, אף הוא יהודי. מחציתו יהודית.
לייקה: קבצנים אנו ביילה, קבצנים עלינו להשאר, יהודי לא מרים ראשו כך ביילה, יהודי לא מרים ידיו כך, יהודי לא מרים קולו כך בגאווה...
חייליים: נצא אלוקינו, לשמור ביתנו / בגבורתנו בדמנו / את מצוותך נקיים / בברכתך נלחם
על זהותנו נגן נגן / על ילדינו / נגן / אלוהיי צבאות ממעל מגן / במצוות אלוקינו, נגן, נגן

החילים פורצים בריקוד.

ציקה והחילים: טי"ת / טוב הצדק / יו"ד / יעשה / כ"ף / כבוד / למ"ד / לכולם
מ"ם / מעשה / נו"ן / נעשה כי / סמ"ך / סגולה הוא / עי"ן / עמנו
יסכה: (אצה אל פישקה המתקן את זרדיו) הוד רוממותו. מבקשת לעזוב את פלוגת הצבא.
פישקה: וכי מה יסכה? לאן תלכי?
יסכה: יש סוד בליבי.
פישקה: אשמור על סודך... ספרי.
יסכה: רואה אתה את האברך?

פישקה:	בנו של הרב הגאון מכיסלון? שוימר!
יסכה:	לידו.
פישקה:	אכן מתגייס לתפארת!
יסכה:	בני הוא.
פישקה:	בנך?
יסכה:	הגיע הבוקר, עם המתגייסים החדשים, פישקה, אסור שיראה אותי!
פישקה:	חוששת את מפניו?
יסכה:	נחשבת אני לבוגדת בעיני ילדיי. נמלטתי מבעלי האכזר. אעזוב עם שחר.
פישקה:	את אחת משלנו, אנחנו משפחה.
יסכה:	היינו, עכשיו אנחנו... צבא.
פישקה:	(צוחק) אנו מעטים בכדי להיות צבא.
יסכה:	אלך.
פישקה:	לא, אחרייך בנך בא, צו אלוקיי צבאות שלח אותו להתאחד עמך, גורלנו אחד הוא, ראה תראי יסכה, עמנו היהודי יתאחד, גם המאמינים בצבא השמיים יבואו לעזרנו, גם הטובים, גם הרעים, אפילו בעלך...
יסכה:	לא. רק לא הוא (יורקת).
שוימר:	נצא אלוקיני, לשמור ביתנו / בגבורתנו בדמנו / את מצוותך נקיים / בברכתך נלחם על זהותנו נגן, נגן / על ילדינו, נגן / אלוהיי צבאות ממעל מגן / במצוות אלוקיני, נגן, נגן לודה והחייילים:
	פ"ה / פלוגה / צד"י / צדק בדרכה / קו"ף / קולנו ירעם
	רי"ש / רוע, נקם ודם / שי"ן / שלום בשובנו / ת"ו / תפילה בליבנו
	אלוקינו / את מצוותך נקיים / ובזכותך נלחם / על זהותנו נגן, נגן / על ילדינו, נגן
	אלוהיי צבאות ממעל מגן / במצוות אלוקיני, נגן / נגן

תמונה 20

שורת המתגייסים למול דוכן הגיוס עליו ממונים לודה ויענק'לה סופר. בצד יושבים שוימר, בנו של אהרון הגאון, לצד אלקילה, מחדדים את זרדי הלוחמה שלהם.

אלקילה:	שוימר, בנו של הרב הגאון מכיסלון, אתה ודאי יודע מה זה מושיענו.
שוימר:	(צוחק) מושיענו זה המשיח.
אלקילה:	אחה. (שתיקה ארוכה) אבל מה זה המשיח?
שוימר:	אלקילה, מי שלא מאמין בביאת המשיח, כופר בתורה כולה ובמשה רבנו אבינו.
אלקילה:	אני מאמין, למה שלא אאמין? (שתיקה ארוכה) ופישקה הוא המשיח?
שוימר:	אבי אומר...
אלקילה:	(קוטע) הרב אהרון הגאון מכיסלון.
שוימר:	כן, שמי שחי בירושלים חש את הגאולה יום יום, שעה שעה, אבל מי שחי בגלות כמונו, חי את ביאת המשיח במעשים ולא בדיבורים, ואנחנו במעשינו צריכים לעזור לגאולה להגיע.
אלקילה:	בעזרת פישקה.
שוימר:	בעזרת מושיענו אמן!

ממשיכים לחדד בשתיקה את זרדי הלוחמה. לודה ויענק'לה סופר רושמים את המתגייסים החדשים.

- יענק'לה סופר: שם?
 מתגייס 1: ראובן יששכר.
 יענק'לה סופר: תחתום כאן.
 מתגייס 1: באצבע?
 יענק'לה סופר: גם טוב.
 לודה: שם?
 מתגייס 2: לוי נפתלי.
 יענק'לה סופר: תחתום כאן.
 מתגייס 2: בציפורן?
 יענק'לה סופר: יותר טוב.
 לודה: שם?
 בתיה: בתיה בת אהובה בת רחל לבית...
 לודה: אינך מתביישת?
 בתיה: במה עליי להתבייש?
 לודה: פרוצה.
 בתיה: לודה, לודה, לודה, אם אני פרוצה את פריצה!
 לודה: בוגדת!
 בתיה: לא יאה לאחת במעמדך לדבר כך!
 לודה: מעמדי?
 בתיה: קצינים אתם, הלא כך?
 יענק'לה סופר: קצינים, לא... לא...
 לודה: כן, כן קצינים... מה מעשייך כאן - טינופת?
 בתיה: מבקשת אני לעזור.
 לודה: לרצוח מבקשת את!
 בתיה: חלילה.
 פישקה: (מבחין בה מרחוק. ליענק'לה) סופר, שלח את האורחת אליי!
 בתיה מתקרבת אל פישקה בחשש.
 פישקה: מה רצונך? נדבה?
 בתיה: לא... לא... להיות... להצטרף... להיות...
 פישקה: להלחם?
 בתיה: לא... לא... אולי... כוח עזר?
 פישקה: ומה בתמורה?
 בתיה: מה בתמורה?
 פישקה: הרי נישאנו כדת וכדין.
 בתיה: כן, ודאי, אהיה אשת המפקד. כן, אשת המפקד, זה טוב, זה הולם, למרות...

- פישקה: (משועשע) למרות שמה?
- בתיה: אומרים כי שד משחת אתה, אומרים שפייבוש המנוח, יכול היה, אם היה חי, ללמוד אכזריות ורשע ממך, יש אומרים ש...
- פישקה: (קוטע אותה) רוצה אני לגרשך על-ידי רב, בתיה. אני חפץ להנשא לביילה.
- בתיה: אהה... היא עדיין עמך?
- פישקה: ולאן תלך?
- בתיה: חסודה הייתה, זה לא מקום יאה לאחת כמוה.
- פישקה: אישתי תהייה.
- בתיה: כן?
- פישקה: לאחר שאגרשך ואקבל את גיטך, אנשא לביילה. עד אז נסי להיות צנועה וחרישית.
- בתיה: עד אז?
- פישקה: עד שאמצא רב לגרש אותנו.
- בתיה: אעשה כל שתבקש.
- פישקה: (קורא בקול) ציקה, הביאי מן המזון לאורחת.
- פישקה יוצא. מבתיה מביטה בו בעצבות.

- בתיה: אין בליבי דבר / אין הווה, אין עבר / אין בליבי דבר / אין עתיד, אין מחר
אין בליבי דבר / בליבי אין דבר
מה תבקש ילדה חסודה / אם אין לה תקווה? / מה תבקש נערה אבודה / כשיש בליבה אהבה?
מה תבקש פילגש פצועה / אם אין בעיניה דמעה? / מה תבקש אישה עגונה / אם אין איש למענה?
אין מי שיקטוף לי שמיים / מי שיאסוף לי כוכבים? / אין מי שילטף את הירח / כמעשה האוהבים?

ציקה מפוחדת, מניחת את קערת המרק על ברכיה של בתיה, מושיטה פת לחם, כל בנות המחנה - יסכה, ביילה, לייקה, לודה - עומדות מנגד, מביטות בבתיה הטורפת את המזון כחיה רעבה.

- בנות המחנה: אין מי שיקטוף לה שמיים / מי שיאסוף לה כוכבים? /
אין מי שילטף את הירח / כמעשה האוהבים.
בתיה: אין בליבי דבר / אין הווה, אין עבר / אלייך, אלוקיי, אומר / עשה עתיד, עשה מחר
ליבי ריק כי מכבר / אין בליבי דבר

תמונה 21

אלקילה מגיע בריצה אל המחנה.

- אלקילה: (מתנשף) הרב, כבוד הרב, הרב אהרון הגאון מכיסלון, הרב אהרון הגאון... הוא כאן!
זיסרל, פישקה, מתקרבים אל שביל הגישה. הרב אהרון הגאון ושניים מאברכיו-שומריו, מגיחים אחריו.

- פישקה: כבוד הרב אהרון הגאון.
הרב: היכן בני?
פישקה: נח עם חבריו.

הרב: מה עשית לו?

פישקה: שויימר הגיע מרצונו, האם תברך כבוד הרב את המתגייעים? במצוות אלוקים צבאות יוצאים אנו.

הרב: מצוות אלוקים? / מעשה ניסים? / "לא בחיל ולא בכוח / כי אם ברוחי אמר אלוקים צבאות"

פישקה: ואף אמר אלוקים / "על שלושה פשעי צור ועל ארבעה לא אשיבנו / ולא זכרו ברית אחים

ושלחתי אש בחומת צור / ואכלה ארמונותיה"

הרב: ברית אחים? / "על שלושה פשעי יהודה ועל ארבעה לא אשיבנו / ולא זכרו תורת אלוקים

ושלחתי אש ביהודה / ואכלה ארמונות ירושלם"

פישקה: מצוות אלוקים? / מעשה ניסים? / בני חיל ובכל הכוח / "כי אם בכוחי אמר אלוקים צבאות"

המתגייעים מתקרבים אל פישקה, הרב והאברכים שלצידו

הרב והאברכים: צבא השמיים הוא צבאנו, רק בו נשים מבטחנו

פישקה וחייליו: ואלוקים מבטחו בכוח אחדותנו / בכוח ללא מורא / בכוח האמונה.

הרב: כגויים הנכם, נבחרים אנו וכוחנו בהתבדלותנו ובנבדלותנו.

פישקה: האמנם? עד מתי נבליג לפוגרום הרוסים בנו? הלא זוהי אדמתנו וזהו ביתנו. יושבים אנו

ובנדלים אנו מהם להכעיסם? יחדיו כעם אחד עלינו להגן על ביתנו, לבקש זכויותנו!

הרב: אברכי יהודים המה, יהודים אנו.

פישקה: אף צבאנו יהודי הוא.

הרב: יהודי הנך? ומדוע אתה בא אלי בחרב, בחנית ובכידון?

פישקה: בשם אלוקי צבאות אני בא.

הרב: איננו כגויים, איננו כמותך. אינך יהודי. גוי הנך. גוי גמור (יורק, פונה ללכת).

שויימר יוצא מהין השורות, עוצרו.

שויימר: יהודי הוא, טוב הוא ממך ביהדותו, כשאלו בהר הגילבוע הוא, בן חיל הינו, גיבור מן הכתובים.

הרב: חזור אל בית המדרש, בני. שם מקומך!

שויימר: בית המדרש עלה באש, במו עיני ראיתי. אף אתה ראית, כבוד הרב. אבי, אל תתן לאברכיך

להשתמט ממצוות הצבא היהודי. אל נא תעמוד כנגדנו.

הרב: שוב אל ביתך.

שויימר: הולך אני אחר האמונה, אבי, כפי שלימדת אותי, הולך אני אחר האמונה. האמונה היא כאן!

הרב: את נפשך חמד הבלן, משומד הוא, ראשך סחרחר מתעתועי רוח ואלים, כך הם המשומדים,

ואתם משומדים כולכם וזעמו של אלוקים בדרככם!

הרב יוצא. האברכים אחריו.

תמונה 22

פישקה: ביילה? בתיה?

ביילה ובתיה יוצאות מן השורות.

פישקה: (על שויימר) שמעתם את דבריו, עילוי הוא. חברי ל"חברותא" הוא. טוב מאביו הוא. (לבתיה) הוא

יגרשנו, (לביילה) הוא יחתננו.

ציקה: מזל טוב, בשעה טובה!

יסכה: בשעה טובה אמן!

שויימר: (לבתיה) הרי את מגורשת / מגורשת / מגורשת / מגורשת / אמן

(לביילה) הרי את מקודשת / מקודשת / מקודשת / מקודשת / אמן

הרי את

ביילה: הרי אני

שויימר: הרי אתה

פישקה: הרי אני

חיילים: קול חתן וקול כלה

פישקה: הרי אני

ביילה: הרי אתה

פישקה: אני איתך

ביילה: אני איתך

חיילים: קול חתן וקול כלה

שויימר: הרי אתה, הרי אתה / קול חתן וקול כלה

פישקה שובר את הכוס, ציקה מגיעה עם המזון.

ציקה: חתיכות של דג מלוח / חתוכות דק עד מאד / תפוחים של אדמה / בכופתאות ולביבות

גזר מתקתק, סלק מרוסק / שוק של הודו מהודק / קציצות דגים, קציצות בשר / עוף ועוף ועוף

עגל בן יומו מרוח בשומן / לפל ממולא בכרוב ועדשים / גבינות של צאן, ביצים קשות / ריבות דובדבנים!

זיסרל מורה להביא לפניו את ארגז השלל.

זיסרל: פנינים אדומות, מחרוזת יהלומים / צמידים, טבעות, ועגילים מסנוורים /

פמוטים מכסף, חפתים, פעמונים / מזלגות ומזוזות, כפות וכפיות /

טליתות מהודרות עם שוליים מוזהבות / קערות נחושת בזזים מלאות

כולם: הרי אתה!

פישקה: הרי אני

היא אתך	כולם:
אתה איתי	ביילה:
קול חתן וקול כלה	כולם:
הרי אני	פישקה:
הרי אתה	ביילה:
אני איתך	פישקה:
היא איתך	כולם:
קול חתן וקול כלה / הרי את / הרי אתה / קול חתן וקול כלה	שווימר:
במחול היאוש והנקמה / בתוך העלטה חיכינו שתבוא / אחות רחומה קסומה כאגדה / מלכה ליהודים	לודה:
יענק'לה סופר:	מבין האש והבזיזות / בכל המחוזות חיכינו שתבוא / גואל ומושיע, מנהיג לחלומות / מלך ליהודים
לודה:	מלכה ליהודים / אשר תדע את פצעינו לחבוש / תקווה ואהבה באזנינו ללחוש
יענק'לה סופר:	מלך ליהודים / אשר ידע את ליבנו לכבוש / דרכנו להראות / להיות לנו לראש
יענק'לה ולודה:	לכל הזועמים האביונים / בשורות הנקמה / מעל ראשנו מרחף / יופיים של החיים
	אתה הוא המלך / ואת המלכה / מלכיי היהודים
שווימר:	מעל ראשנו מרחף / יופיים של החיים / מלכות לקבצנים!

כולם יוצאים בריקוד. מוחאים כפיים ללודה ויענק'לה הפורצים במחול כבאולם נשפיי הריקודים הסלוניים.

פישקה:	שקט, לודה מדברת.
לודה:	זה המקום, זו השעה, כעת כשפישקה וביילה נשואים.
זיסרל:	כדת וכדין!
לודה:	גויצ'יק, הלא שמעת? לודה מדברת. ובכן, חשבתי שזו השעה...
לייקה:	לשידוכים?
לודה:	נכון, חכמה בחלם, ומי לא נשואה? את לייקה וגם ציקה (לציקה) ציקציקונת, עת הנישואין הגיעה!
יענק'לה סופר:	הרי ידוע הוא שלפני היציאה לקרב, היו בנות ישראל נישאות לגיבורי החיל. החייל חש בטוח בעוד אשתו הנאמנה ממתינה לו בבית ועושה את מלאכתה האהובה - דואגת!
לודה:	הקשיבו בנות, רואות אתן, סופר הוא, לא איזה אי, יאיי ייא, אבל מבוקר עד ערב יש לי לפחות למי לדאוג. אני אומרת לכן זה טוב שיש לך למי לדאוג. זה טוב שאפשר לאהוב, (לזיסרל) זיסרל, חשוב על זה בזמן שאתה חובק נערים בלילות.
זיסרל:	מתי ראית אותי, חובק נערים בלילות?
לודה:	מתי לא?

כולם צוחקים.

זיסרל:	יבוא היום והבדיחות והחידודין יהיו ממני והלאה. מכאן וממני והלאה (יוצא).
פישקה:	נגנו משהו, קבצנים!

לייקה: אילו יכולתי / להיות כפרפר / לפרוש את כנפיי / ולברוא לי מחר
 אילו יכולתי / להיות כציפור / לעצום את עיניי / לא לחזור אחור
 אילו יכולתי / להיות כשושן / לזקור את עליי / לצחק לזמן
 אילו יכולתי / לחיות כאזוב / לנעוץ שורשיי / ולא לעזוב
 רק אילו יכולתי / רק אילו היה לי / הכוח לכל!
 אילו יכולתי / להיות ככלה / במקווה לטבול / לגרש הקללה
 אילו יכולתי / להיות חסודה / להצניע לי לכת / כולי כחידה
 אילו יכולתי / להיות כגויה / אלוהיי אשרת / במחול ושירה
 אילו יכולתי / להיות כעצמי / להלך בגאון / בתוך עולמי
 רק אילו יכולתי / רק אילו היה לי / הכוח לכל! /
 רק אילו יכולתי / רק אילו יכולתי / להפסיק ולסבול!

כולם פורצים בריקוד זוגות

כולם: רק אילו יכולתי / רק אילו היה לי הכח לכל / רק אילו יכולתי רק אילו יכולתי להפסיק ולסבול
 רק אילו יכולתי...
 לייקה: אילו יכולתי / להיות כפרפר / לפרוש את כנפיי / ולברוא לי מחר

אלקילה מנסה להמלט מן המחנה, זיסרל מפתיע אותו מתוך החושך.

זיסרל: לאן אלקילה?
 אלקילה: אני... אני... מאסתי באימונים.
 זיסרל: מאסת במושיענו?
 אלקילה: לא, לא, לא, רק באימונים, גויצ'יק, קרוא וכתוב, מעולם, מעולם לא ידעתי, לא למדתי, איני יודע את סידרן.
 זיסרל: ועל שטות שכזאת אתה נמלט?
 אלקילה: זו לא שטות כלל, זו תורה, תורת ההתקפה, ומה אם אשכח את סידרן?
 זיסרל: האימונים לא תמו, אלקילה. הגוף חשוב מהראש, מה שאינך יודע (מצביע על ראשו) כאן, יש לך (מאגרף לתוך ביטנו של אלקילה) כאן. אל"ף.
 אלקילה: (נאנק, אך מתעשת ומתחיל להתאגרף עם זיסרל) אל"ף.
 זיסרל: בי"ת.
 אלקילה: בי"ת.
 זיסרל: גימ"ל...
 אלקילה: גימ"ל.

האור יורד מעליהם.

תמונה 23

ביילה ופישקה חבוקים מאושרים.

- פישקה: מחשבותייך נודדות, שומע אני אותן בקול.
 ביילה: ומה הן אומרות?
 פישקה: חרדה, דאגה, מצוקה...
 ביילה: את חמתו של הצאר, את הצבא הרוסי יביא עלינו זיסרל לכלותנו, אחד מהם הוא...
 פישקה: מחציתו יהודית.
 ביילה: עם בוקר, בזמן מכירת השלל בשוק, נמלט אתה ואני... כפי שנמלטנו מן הקבצנים... נמלט מן הצבא היהודי... לבית הוריי המנוחים נמלט. איש לא ידע על קיומנו.
 פישקה: לא אשוב אל הפוגרומים!
 ביילה: על מעשינו ברוסים, פישקה, נשחט על מעשינו. יודעת אני, פישקה, את הצבא יביא עלינו זיסרל לכלותנו.
 פישקה: נאמן הוא לי מהיום בו הגעתי אליכם, ביילה, נאמן הוא לי כאח, ביטחי בי ביילה, יודע אני את דרכי.

החיילים מתכוננים לצעידת הלילה, לפידים בידיהם, פישקה נושק לביילה, נעמד בראש המחנה, צועדים אל תוך החשיכה.

- ביילה: "יהי רצון מלפניך / אדוניי אלוהינו / ואלוהיי אבותינו / יהי רצון" /
 "שתוליכם לשלום / ותצעידם לשלום / ותסמכם לשלום / ובשובם בשלום"
 ותנחם אל מחוז חפצם / ותצילם מכף כל אויב / ומכל מיני פורענויות / ותחזירם לביתם בשלום
 ותחזירם לביתם בשלום / "כי אל שומע תפילה ותחנון אתה / ברוך אתה אדוניי / שומע תפילה
 "יהי רצון מלפניך / אדוניי אלוהינו! / ואלוהיי אבותינו / יהי רצון"
 פישקה: לא עוד פוגרומים / לא עוד גזירות /
 הגיעה עת הדם, צפרדע כינים / ארבה / דבר / שחין / ומכת בכורות
 הגיעה עת הדם, צפרדע כינים / ארבה / דבר / שחין / ומכת בכורות
 פישקה: בעלי זכויות נהייה ככל האדם / צבא השמיים מברך את כוחנו ודרכנו /
 גורלנו בידינו / וכשנשוב כמנצחים...

יענק'לה סופר רושם בסיפרו, לודה אוחזת בעששית לעזרתו.

- יענק'לה סופר: אמר פישקה / נאחד את עמנו המפולג / במו ידינו / נגן על ביתנו / אמר פישקה
 לודה (מקריאה): ואתם, פיקחו עיניכם יהודים / כי נאמר / קרה את שהאל הבטיח / היום נולד לו המחר
 יענק'לה ולודה: ויש לנו משיח!

(מאושרים, חושך)

פרק ד' - ערבות רוסיה - אלוקיי צבאות

תמונה 24

חיילי הצבא היהודי, פישקה וזיסרל בראשם נלחמים ללא הרף למול צבא הצאר העוצר בדרכם אל הפוגרומים ברוסיה.

זיסרל (נלחם): קשה המלחמה קשה / המלחמה בקול פוצחת / לא תראה סופה / קשה המלחמה קשה
 פישקה (נלחם): קשה המלחמה קשה / המלחמה כאש לוחטת / מציתה את השריפה / קשה ממנה מגיפה
 כולם (נלחמים): נגן אלוקינו, לשמור ביתנו / בגבורתנו בדמנו / את מצוותך נקיים / בברכתך נלחם
 על זהותנו נגן, נגן / על ילדינו, נגן / אלוהיי צבאות ממעל מגן / במצוות אלוקים, נגן, נגן
 שויימר (נלחם): קשה המגיפה קשה / המגיפה בכל תוקפת / היא אינה מרפה / קשה המגיפה קשה
 אלקילה (נלחם): קשה המגיפה קשה / המגיפה כאש לוחטת / לא תוכל לה התרופה / קשה ממנה אהבה
 ציקה (נלחמת): קשה האהבה קשה / אך קשה ממנה מלחמה / קשה האהבה קשה / אך קשה ממנה מלחמה
 הנה השביל הלבן למעננו מוכן / ורק לצעוד בגאון אל תוך החלום
 ואהבה היא האושר על-פני העולם / ואהבה היא הכוח לבני-האדם

פישקה נחלץ לעזרתה של ציקה אשר מאבדת כוחה. שויימר נלחם בעוז מול חיילי הצאר, עד שסכין חדה ננעצת בליבו, זיסרל ופישקה רוצחים במכות הזרדים את רוצחיו. שויימר מרים את ראשו זב הדם, פישקה אוחזו, דמעות בעיניו.

שויימר: מעל ראשנו מרחף / יופיים של החיים / מלכות לקבצנים...

שויימר עוצם עיניו, זיסרל נושא את גופתה של ציקה. פישקה שורק ליענק'לה סופר המתייצב עם עגלת הספרים, מניחים בתוכה את גופותיהם של ציקה ושויימר. פישקה מתחיל לרוץ כמוכה טירוף.

פישקה: דם דם דם / דמו של בן-אדם / דם שותת דם / ידיי מגואלות / אני אדם / רדוף קללות
 דם דם דם / דרכו של בן-אדם / לאן? / קורא אלייך / הבט עליי / הנה ידיי / הנה הדם
 הנה הגופות / המתים / מקיללת נקם / הבט עליי / אלוהיי / עד מתי?
 נקם / דם / נקם / דמו של בן-אדם

תמונה 25

שבעה שומרי הצאר תוקפים את זיסרל, הוא מנסה להמלט מהם, אחד מן השומרים נועץ בהטעיה את חניתו קרוב לליבו של זיסרל, זיסרל המפוחד מביט אל על.

זיסרל: פייבוש?

פייבוש: חזרתי מהגיהנום, גויצ'יק.

זיסרל: לא אותי אתה...

פייבוש: לא אותך ארצח, נכון, אתה תעזור לי ללכוד את פישקה, הצורך, להטעות אותה, אתה תביא אותה אל מטה הצאר בפטרבורג.

זיסרל: להביאו אל הצאר?

- פייבוש: אנעץ בך את חניתי, באם לא תעשה זאת!
 זיסרל: ומה אומר?
 פייבוש: זכויות ואדמות מעוניין הצאר להעניק ליהודים, מאס בפוגרומים, אסור שפישקה ידע על חיי, על קיומי.
 זיסרל: מזימה זו?
 פייבוש: וכי מה? רק למזימות אתה טוב, עתידי בידך זיסרל, ארדוף אחרייך כל חיך באם הצורר הקטן שלך לא יתייצב בעוד שבוע במטה הצאר.
 זיסרל: אציית, תמיד, נאמן הייתי לך.
 פייבוש: זרקת את צרור הזרדים לכיוונו של פישקה.
 זיסרל: אך חי אתה, פייבוש.
 פייבוש: רק בתיה הייתה נאמנה לי, טיפלה בפצעיי. יודע אתה היכן היא?? להשיב לה כגמולה?
 זיסרל: לא... לא... אין בליבי דבר
 פייבוש: אם כך, קום, רוץ, נוכל, הבא את פישקה בעורמה, הבא את הצורר אל מטה הצאר, רוץ!

הרב אהרון הגאון, יושב למרגלות באר כיסלון, ממאן להתנחם.

- הרב אהרון: מי יאהב אותך כמוני / בני, אהבתי / אין אהבה חזקה משלי / שוב אל ביתי
 אתן את הפינה / קודש של תורה / אתן את הגמרא / לקול שירה / אתן אמונה, שויימר /
 אתן את התקווה, בן / אוהו אלי / בני, התשמע קולי?
 (מרים עיניו אל על) קלל, קלל אלוהיי, קלל את פישקה המשומד, קלל את הכוח היהודי, האברכים
 הלוחמים במרכבת אש, הנה הם עולים אל צבא השמיים. שיהיו המה לענני סופה, שיחרב עלינו
 בקיללתם, שיחרב עלינו, שיחרב! (בוכה)

תמונה 26

במחנה הצבא, לודה, יסכה ולייקה, חובשות את הפצועים.
 פישקה וביילה יושבים ליד המדורה.

- פישקה: (לאחר זמן) שויימר נאמני הלך, בקללת אביו, הלך.
 ביילה: בחר הוא בדרכך.
 פישקה: ועל כך קשה מותו, וציקה, הגדולה במאמינותיי, חייבת להיות דרך אחרת. ביילה, חייב אני להפסיק את הקרבות מול הרוסים, חייב.

בתיה מתקרבת אל פישקה וביילה, בענוה.

- בתיה: המפקד.
 פישקה: אמרי את שחפצה את לומר, בתיה.
 בתיה: המתים רבים, הפצועים רבים.
 פישקה: יודע אני, מעטים היינו למול רבים. פלוגה מול צבא, זרדים מול סכינים, חרבות, נוקמים מול שונאים.
 בתיה: וזיסרל איהו?

פישקה: במטה הצאר בפטרבורג.

ביילה: במטה הצאר?

פישקה: נקראתי בצו אל הצאר. יצא הוא לאשרו. זכויות ליהודים ואדמות מציע הצאר תמורת סיום הפוגרומים, סוף לנקמה, בעלי זכויות נהייה, את שויימר בנו של הרב אהרון הגאון, את ציקה, בנה של יסכה, רבים הקרבתי בעבור זה, קילל אותנו הרב, אהרון הגאון מכיסלון, בקיללת אביו, נפל שויימר כיונתן בהר הגלבוע, שויימר שלי. וציקה על אם הדרך קברנו אותנו, יודעות אתן צעדה היא באמונה את השביל הלבן, האמינה כי למענה הוא מוכן. אהיה לאוגדונר, זהו נצחוני, אצטרף אליהם, עם בוקר אצא.

פישקה קם. בתיה וביילה מביטות בו בהשתאות.

בתיה: (לביילה) מה נהייה עם חתני? זכויות ליהודים? שאלוקים ישמור על מושיענו.

ביילה: הוא מושיענו, מושיענו הוא.

בתיה: אכן, הגאולה קרבה, מושיענו הוא! תמיד אהיה נאמנה בצדקת דרכו!

בתיה נושקת לביילה, יוצאת. ביילה עוקבת אחר פישקה, המתרועע עם חייליו.

ביילה: מה אתה רואה מעבר לים השחור? / מעבר לרוחות הסוערות / מעבר לקור?

מה אתה רואה מעבר לגלים המתנפצים? / האם אתה רואה אותנו מחייכים?

האם אתה רואה את החופש? / ניצוץ של אור המאיר את הכל

האם אתה שומע שקט מעבר לים הכחול? /

חושך. פישקה עומד בלב מאמיניו, חייליו, כמעט כלוחש, בעדינות.

פישקה: מעתה גלויים נהיה לאור היום, זקופים לאור הירח, כבני האדמה הזו נהיה, אדמות וזכויות יעניק לנו הצאר, כאחד האדם נהייה, נקים לנו חוות חקלאיות אשר בית תפילתנו יהיה במרכזן, בראש חוצות יעמוד כסמל לזהותנו היהודית.

מה אתה רואה מעבר לים השחור? / מעבר לסלעים הקשים ומושיטי המקור?

מה אתה רואה מעבר למעוף השחפים? / האם אתה רואה אותנו שותפים?

האם אתה רואה את החופש / הטוהר לילדנו לגדול?

האם אתה שומע שקט מעבר לים הכחול? / האם אתה רואה שם קשת / מעבר לים הכחול?

האם אתה רואה אותנו / האם אתה יכול?

לודה ובתיה מקלפות תפוחי אדמה. מביטות אל ביילה.

לודה: (לבתיה) קחי אותה מכאן, שימרי עליה.

בתיה: ואתם?

לודה: זקנים אנו, מה עוד יכול לקרות שלא קרה לנו? (לאחר זמן) לב, לב פועם בתוכך והוא טוב בתיה.

בתיה: (צוחקת) הוא תמיד היה שם, לודה.

לודה: אך עכשיו... עכשיו כולם שומעים אותו.

פרק ה' - מטה הצאר - גאולה**תמונה 27**

ברחובותיה העשנים של כיסלון - משה דוד רודף אחר הרב אהרון הגאון.

משה דוד: אומרים שהבלן מונה לאוגדנר / הצאר אל ארמונו הזמין את החיגר /
 אומרים שהרוסים מאסו במלחמות / שלכל היהודים בכל המחוזות / יחלקו זכויות /
 ישחררו אדמות / אומרים שהבלן באופן רשמי / ימונה להיות הצאר היהודי
 הרב אהרון: (יורק) למה להקשיב לכל מה שאומרים / חי נפשי / הצאר היהודי? / ישמור השם את בני עמי.

הרב יוצא, משה דוד אך אחריו.

תמונה 28

במטה הצאר, פישקה במדי האוגדנר, לצידי זיסרל, כוסות יין בידם.

פישקה: (לזיסרל) את ציפא-לאה הם הרגו, את אימי המאמצת, את בית המרחץ העלו באש, את בית
 המדרש, כיסלון נכחדה. מדוע הסתרת זאת ממני?
 זיסרל: כבוד האוגדנר, עין תחת עין, שן תחת שן, יהודי הנוהג כגוי, הגוי קם ונוקם ביהודי הנוהג כגוי!
 הרי, בני-האדם פישקה / הם חייליו של הצאר / וכמעט בני אדם / הם משרתי חייליו של הצאר /
 והצאר / הוד מעלתו / הוא משרתו של בן האלוהים / ואתה פישקה / תהיה מצביאו.
 פישקה: וכל זה נאמר לך בפקודת מי?
 זיסרל: בפקודת יועץ הצאר, שהוא משרתו של הצאר.
 פישקה: (בלעג) שהוא משרתו של בן האלוהים?
 זיסרל: וכך אתה פישקה / תהיה מצביאו של בן האלוהים / אתה פישקה / תעוטר הלילה כאוגדנר /
 ונזירות לכבודך ידליקו נר!
 פישקה: זכויות ואדמות לבני עמי אני מבקש, זיסרל, לא גויות שידליקו לכבודי נר!
 זיסרל: תשתה מעט, אוגדנר, הלילה חוגגים, מחר נדון בהסכמים.
 (מביט באחת הפילגשות) נטשה! (לפישקה) יודע אתה פישקה,
 (בקול זימתי) בלילה בלילה אל תוך החפירות / יורד ריחן ממרחקים של נערות
 עוטף את כבודי הצורב / כבודי הכואב / מלהיט מכנסיי / גאון גאוותי זועק
 ואז היד לה מזדחלת אל תוך אריג כותנה / ואז היד לה מזדחלת וכל גופי תחינה

זיסרל קם אל עבר האוגדנרים והפילגשות בסלון המהודר.

זיסרל: היד שלי - נטשה / נטשה היא היד / אני בתוך נטשה / בתוך תוכה לעד
 כולם: הו נטשה הו / או נטשה / אה, אה נטשה / נטשה אי אי אי

פישקה נרתע מהאורגיה המתחוללת לפניו בהפתעה, פילגש 1 מנסה לפתות אותו.

פילגש 1: אני נטשה / אני נטשה איי / אני נטשה שתאהב / אני נטשה בוא ושכב

לצידי תהיה גנרל / לצידי תהיה אדמירל / אני נטשה (מובילה אותו אל הספה).

- פילגש 2: גם אני נטשה
 פילגש 3: גם אני
 פילגש 4: גם אני נטשה איי
 פילגש 5: גם אני, איי, איי, איי
 פילגש 6: גם אני נטשה
 פילגש 7: כי נטשה / רק נטשה / בוא ותן לי יד / היד שלך נטשה / נטשה היא היד
 אתה בתוך נטשה / בתוך תוכי לעד

הפילגשות עוטות על פישיקה, מפשיטות אותו ממדיו, הוא מנסה להתנגד, אך זיסרל מצטרף לעזור לפילגשות להפשיט את פישיקה ממדיו.

האוגדונרים: בלילה בלילה / לצילין של אנחות / מלטפות רוחות את הכמיהה שבשוחות
 נחשול מצמרר / מעורר את רצוני הסוער / גופי בוער / באש תשוקה משכר

פישיקה לא מאמין למראה עיניו, כהוזה.

- פייבוש: ואז היד לה מזדחלת אל תוך אריג כותנה / היד לה מזדחלת וכל גופי תחינה
 היד שלי / נטשה / נטשה היא היד / אני בתוך נטשה / בתוך תוכה לעד
 כולם: הו נטשה / הו, או נטשה / אה, אה נטשה / נטשה איי, איי, איי
 פילגש 1: אני נטשה / מה שתבקש אתן יותר
 פילגש 2: אצלי תהיה האוגדונר
 פילגש 3: אצלי תהיה הקברניט
 פילגש 4: בוא ותן לי פליק
 פילגש 5: בוא ותן צביטה
 פילגש 6: אני נטשה / מי אתה?
 פישיקה: (מבולבל, מזהה את אימו המאמצת) ציפא-לאה?
 כולם: הו נטשה / הו אהה נטשה / נטשה איי, איי, איי
 פילגש 7: בוא אליי, בוא לנטשה, אני נטשה איי, איי, איי

הפילגשות והאוגדונרים עוטפים את פישיקה.

- פייבוש: נולדת לביצות / ליערות / לחפירות / נולדת לשחורות / ומאוחר כבר לשנות
 את מה שכל חייך / חלמת להיות! (מעניק לו סכין מעוטרת אותות כבוד, הוא צוחק)
 לפתע מולך כאב הילדות חזר / מכות ברחובות / ילד זר ומוזר / בבית המדרש, מי בעט, מי דחה /
 גרשו את הלץ / הקץ לבדיחה / ואתה בתפילה / אתה מאושר / יש לך אמא ואבא / יש לך אח וחבר /
 ואני בחלון / בלחישה ממלמל / הקשיבו לפייבוש / פייבוש מתפלל (נעלם באחת, כמעשה קסם)
 מתפללים: הביטו על פייבוש / פייבוש מתפלל!

לאחר זמן פישקה מתעורר בבהלה, עירום, מקיץ מסויט. לצידו זיסרל עירום אף הוא, פישקה אוסף את בגדיו בבהלה, סכין הכבוד בידו, הוא מנסה לצאת מן החדר, נאבק עם שומר הצאר, רוצחו בעזרת סכין הכבוד, בורח, נתקל בעוד שני שומרים, נאבק בהם, נועץ את סכיניו, מנסה להמלט מן המלכות, מן הסייט, רוצח בדם קר.

פישקה: דם / דם / דם / דמו של בן-אדם / דם / שותת דם / ידיי מגואלות / אני אדם / רדוף קללות /
דם / דם / דם / דרכו של בן-אדם / לאן? קורא אליך / הבט עלי / הנה ידיי / הנה הדם / רדוף אני /
קיללת נקם / הבט עליי / אלוהיי / עד מתי / דם / דם / דם / דמו של בן-אדם.

תמונה 29

פישקה נעלם. פייבוש מגיח מאחורי ספת הסלון, מנער את זיסרל, מעירו.

פייבוש: הפשפש ברח! זיסרל, עליו להתייבב אצל הוד מעלתו בצהרי היום, זיסרל, אעקור את עיניך, מה עשית? האוגדונריות, זה הסיכוי האחרון שלנו לכבוד, לחיות! זיסרל, קום גויצ'יק. נצא אחריו!
בסוף נרצח כלנו בעווננו!

תמונה 30

פישקה מחופש לרב, מפתיע את יענק'לה סופר, אשר נותר עם לודה במחנה הצבא השומם.

יענק'לה סופר: כבוד הרב!
פישקה: פישקה.
יענק'לה סופר: פישקה שלנו? רב גדול חשבתי הגיע...
פישקה: אכן, רב גדול חלמתי להיות, עולם ומלואו חלף על פניי בסערה, סופר, היכן ביילה?
יענק'לה סופר: פנתה בצערה אל בית ילדותה, עם לייקה יצאה, ויסכה, אף עם בתיה.
פישקה: עם בתיה? צרתי?
יענק'לה סופר: יצאו כולן, הרבה לפני שמועת מותר, יצאו הן.
פישקה: מותי?
יענק'לה סופר: אמרו כי מת אתה, אמרו שהגויצ'יק הסגיר אותך... שהצאר רצח אותך כמו ידיו.

לודה יוצאת מן החשיכה.

לודה: נס, נס גדול אתה חי, אמרו גם שפייבוש חי, קם מן המתים, אמת?
יענק'לה סופר: אמרו שאחרי קומו לתחיה, נרצח שוב, יחד עם זיסרל נרצח.
פישקה: וביילה?
לודה: איך אומר, איך אספר? / אולי אני טועה / אנשום ואתגבר / והשלווה עולה /
איך אומר / איך אספר / הגיעה גאולה
פישקה: אימרי, ספרי
לודה: אז אומר / אז אספר / בביטנה אתה תיגע / תנשום ותתגבר / והתקווה עולה /
וכך אומר / כך אספר / הנה קרבה הגאולה

ביילה שלי?	פישקה:
זאת אומר / זאת אספר / ברחמה סודה / עם בוא הגאולה / לשובר כולה תפילה.	לודה:
(נושק ללודה, מאושר) תודה, לודה, בשורות טובות, אהיה לאב, בשורות טובות.	פישקה:
כבן אתה לנו, פישקה. חשבנו שבמטה הצאר שיספו את גרונוך.	לודה:
מלכודת זאת הייתה, אכן מלכודת, לרצוח אותי חפצו הם.	פישקה:
הגויצ'יק, זיסרל, תמיד ידעתי, גוי.	לודה:
מחציתו יהודית היא.	יענק'לה סופר:
טפו (יורקת) גוי גמור.	לודה:
היית לנו כמושיע.	יענק'לה סופר:
אהיה סופר, אהיה גם אהיה, אקח את ביילה ופרי ביטנה, נצא למקום אשר איש לא ידע אותנו, שם מבראשית תחל דרכנו, אלמד ואהיה להם לרב, אלמד ואלמד, בהבנה ואמונה יצאו אחרי כל היהודים, כל המאמינים בתורת אלוקים יאמינו גם כשליחים אנו על הארץ, חיילי אלוקים צבאות. אחד את בני עמנו להיות כאחד, הצבא היהודי יקום לתחיה, מן האמונה יקום, לעזרת בני עמנו יקום, לשמור על כבודנו, על ביתנו, על ילדינו.	פישקה:
הגאולה, בוא תבוא!	לודה:
כן, לודה, זאת הגאולה שהתבקשתי להביא בליל נישואי לבתיה בכיסלון, זאת הגאולה ואותה אקיים.	פישקה:
הנה השביל הלבן / למעננו מוכן / ורק לצעוד בגאון אל תוך החלום.	מתפללים:

תמונה 31

ביעות, פייבוש וזיסרל נמלטים, אחריהם שומרי הצאר.

מתפללים: דם / דם / דם / דמו של בן-אדם / הביאו את פישקה / פישקה החיגר

תמונה 32

פישקה רץ בין העצים.

מתפללים: הביטו על פישקה / פישקה החיגר!

תמונה 33

יענק'לה סופר ולודה נמלטים מן המחנה.

מתפללים: ואהבה היא הכוח לבני-האדם / ואהבה היא האושר על פני העולם

תמונה 34

הקבצנים, החיילים, שומרי הצאר, כולם רצים.

מתפללים: לחיות / לחיות / לחיות.

פרק ו' - וולנציה - כעבור ארבע שנים - פישקה השני

תמונה 35

בבית ילדותה של ביילה. בתיה, לייקה ויסכה מפעילות בחצר את מכונת האריגה. לאחר זמן ביילה נכנסת, פונה לאחור.

ביילה: נרוץ פישקה, (לאחר זמן) נרוץ?

פישקה, ילד קטן נכנס, זרדים בידיו.

ביילה: נרוץ?

פישקה הילד וביילה רצים. אוחזים בידיהם ורצים בין העצים. בתיה, לייקה ויסכה מביטות בהם בעיניים דומעות.

בתיה, לייקה ויסכה: הנה השביל הלבן / למעננו מוכן / ורק לצעוד בגאון אל תוך החלום /
ואהבה היא הכוח לבני-האדם / ואהבה היא האושר על פני העולם / לחיות / לחיות / לחיות

פישקה הילד משחק עם זרדי הבלנות.

תמונה 36

יענק'לה סופר, סוחר את עגלתו, לודה ישנה בתוכה.

יענק'לה סופר: מה שהיה שם / אם היה שם ונותר / שם / אם נותר הוא / והפך הוא / למחר?

רוח, הסתיו חוזר, עלי שלכת מרחפים מכל עבר. סוף.

המחזה מוקדש לזיכרו של אבי האהוב, אריה פסטר ז"ל,

שרוחו הטובה מרחפת מעל הכתובים.

תודה לשחר סורק על ההשראה ויצירת עולמו של פישקה כגיבור יהודי ניצחי.